

30. B. Mednyánszky Alajos egy holsteini, Európa szerte híres gyalog utazóról Arendt Márton Fridrikrről tesz említést, ki magyar hazánkat is megjárta. I. 757.

31. Igazítása és bővítése Jenny illy czimű munkájának: „Handbuch für Reisende in dem österreichischen Kaiserstaate“ mennyire Magyarországot illeti, nevezetesen pedig azon postaútat, melly Bécsből Pozsony, Nagy-Szombat, Galgócz, Rosenberg felé vezet. Bárá Mednyánszky Alajos. I. 784. 829. 847.

32. Kecskeméti puszta. Katona József után (Tud. Gyűjt. 4. k.) Gróf Salm Róbert. I. 805.

33. Gróf Cziráky Antal úr' kérdésére (Tud. Gyűjt. 1823. 10. köt. I. 126. és Archivum 1823. I. 203.) némelly magyarországi folyóvizeknek még eddig ki nem fejezett neveikről.) Rummy felel. I. 832.

34. Dobozy Mihály. Balláda Passy Jánostól. J. 846.

35. Agyagfalvai Görö Lajos, cs. kir. kapitány' Pompeji városa' régiségeiről irt, tudós és ékes munkájának megbirálása. I. 811.

Közli GYURIKOVICS GYÖRGY.

M Ű V É S Z E T.

SZOBRAZSAT. — FERENCZY' LEGÚJABB MŰVE, a' *Rhédey-sír*, N. Váradot díszesíti. Áll az Rhédey Lajos gr. 's hitvese Kacsány Teréz' emlékezetére a' Pecze partján fekvő, 's utolsó birtokosa által a' városnak 's közönségének hagyott, szép Rhédey-kertben egy got izlésben épült kápolna' közepén *) , 's főkép ugyan művészi jelességénél fogva érdemli a' nemzet' figyelmét, de nem mellőzhetni el hallgatással azon, külön nemekben szebbnél szebb márványfajok' külön megemlítését sem, mellyekből az egyes részek készültek. Az egész nagymű műnek alappárkánya (10'' hosz. 6'' széless.) dognácskai kékesfejér márványból készült; ezen emelkedik a' koporsót maga felett hordó ötödfél magasságu talap, mellynek négy oldal' mezeje 's felső színe ruszka-bányai fejér márványból áll; alsó 's felső pártázata ritka szépségű mosaikféle tiszóczi márványból, a' négy szeglet' oszlopai dognácskai 's ezeknek kockaforma talpaljak és ormozatok ruszka-bányai csíkos márványból készültenek. Ezen, kőnemeiről jeles alkotmányon nyugszik egy, a' legnemesebb görög stílusban faragott sarcophag

*) Építé azt gr. Rhédey Lajos, 1804ben elhunyt hitvese' emlékezetére: 's abban az újabb emlék' felállításáig egy bársonnyal bevont 's ezüst betűkkel kivert koporsó állott. Maga a' gróf, végrendelete szerint ide kívánt temettetni.

(6'' hosz. 3 $\frac{1}{2}$ '' szél., 3'' mag.), a' legszemfényvesztőbb szépségű rusz kabányai fejr márványból, melyet irigyléssel nézne minden külföldi szobrász, ki nem egész-, de mellszobraihoz is illy fejrőségű, tisztaságú, lágyságú 's átlátszóságú márványra csak ritkán bir szert tenni. Ezen halotti ágy négy oroslánlábön áll, mellyeknek dagadó izmaiban olly erő, olly characteristicus feszülés mutatkozik, hogy az ismeretes *ex ungue leonem* nem lehet, hogy eszünkbe ne jusson. Az a' kötélalakú pártázat, melly a' koporsót körülfutja, első szemre gyönyörű munkájával lep meg, míg utól nem érjük a' művész' azon gyöngéd ideáját, melly szerint a' szeretet' köteléke még ez élet után is összekapcsolja, egy sírban, a' hamvadó két szívet. A' koporsó' fedele' négy szegletén két férfi 's két asszonyi fejr, az élet' külön szakaszai' bélyegeivel az arcokon, miképen ezek ott még ifjúi vidor teljben és erőben mosolyogva, itt az éltesebb kor' komoly nyugalmaiban, ez élet és örömek' mulandóságára emlékeztetnek. A' koporsó' feje megett myrtus és cser-koszorú látszik, fölemelt műben, egymásba fonódva; lábánál a' Rhédey-Kacsándy-czímer egymásra hajolva tünik szemébe a' belépőnek. A' sarcophag' oldalain *) 's a' talap' négy mezéjén **) felülírások olvastatnak, mellyek ha elmaradnak, vagy antik izletben szerkeztetve, inkább csak a' piedestálra szorítatnak, a' mű nem vesztett volna. — A' művész' ideája nemes és egyszerűen szép; a' formákban kellő arány, az alakokban bevégzett csín, 's a' classicus régiség' 's egyszersmind a' szobrászat' sajátosságos bélyege: ama' sokat rejtő nyugalom, ezen emléket a' maga nemében kétség kívül a' legszerencsésbek közé helyhetik. Emlékezetre méltó az is, hogy a' koporsó tökéletesen az, mit mutat; nem négyszegű siket tömeg, hanem kivájt és belsőleg is gondosan kitisztált. — Készült ez emlék az elhunyt Rhédey gróf örökösei' költségével; felállítatását, hálája' jeléül a' város kívánta eszközölhetai; 's ez alkalom-

---

*) *Egyikén*: Kis Rhédei gróf Rhédey Lajos, Leopold cs. rendje' vitéze, cs. k. kamarás, főispáni helytartó, sz. k. Pest városi polgár. Született MDCLX. megholt MDCCCXXXI. — *Másikán*: Kohányi Kacsándy Theresia, Kis Rhédei gróf Rhédey Lajos' hitvese. Született MDCLXV. megholt MDCCCIV.

**) *A' gróf' sírírása alatt*: A' háladatosság és tisztelet. *A' grófnéé alatt*: A' legjobb feleségnek a' férj. *A' koporsó' lábai alatt*: Nyugalom az itt alvóknak. *Feje alatt*: Emeltetett MDCCCXXXIV.

mal (f. évi augusztusban) bő jeleit adta mind a' művészet, mind a' művész iránti buzgóságának annyira, hogy nekünk is kötelességünk ezen hazai városunk' műszeretét példaként lapjainkban ajánlani.

— *Bra* fiatal művész Douaiban legujjobban spanyol general Ballesteros' mellszobrát végezte el, melly szintűgy mint Constant Benjaminé, mutatja a' művész' sebes haladásait. Izlés-sel készült általa azon hamveder is, melly Périer Kázmér' szive 's agyának van szánva. A' kormány két reliefnek kivitelével bizta meg, melly az Etoile-diadalkaput fogja ékesíteni; ő készíti Constant' emléket is; most fejezte be azon basreliefet, melly a' douai-i kórház' csúcsmezejére van szánva; 's reá van legujabben ugyan Douai városa által az ott született híres költőnének, Desbordes-Valmore asszonynak márvány mellszobra is bizva; ára 6000 frank. — Milly figyelmet, milly pártfogást nyer a' külföldön minden ébredező talentum, 's milly becsültetést polgártársai 's kormánya által!

— Marseilleben *Garbeille* tizenkilenc évü szobrász, anyavárosa' szobrát készíté el, 's vele ugyan a' városnak kedveskedett; 's az az ottani tanácsház' nagy lépcsőjén állítatott fel.

— A' párizsi követház' nagy terme a' következő márvány basreliefekkel ékesítetett: az elnök' széke mögött Romának oszt; a' titoknokok' ülőhelye mögött Petiot' munkája a' királyt ábrázolja mikép a' nemzeti őrségnek a' zászlókat nyújtja által; 's ennek ellendarabja a' más oldalon, Ramaytól, mutatja mikép Lajos-Fülöp a' chartaesküt Laffitte' kezeibe teszi le.

— Pisában, a' nagy téren, Péter-Leopold toscanai herczeg' colossalis márvány szobra állítatott fel. Műve ez Pampaloni ismeretes szobrásznak.

— *Rauch*, első rangu német szobrász, Berlinben, befejezte elsejét azon colossalis Victoria - szobroknak, mellyek, márványból elkészülendők, a' Walhallát ékesíteni fogják. Ugyan ő készítette Hufeland' márvány mellszobrát; 's egyik tanítványa, Drake, ugyan Hufelandnak ülő szobrát, mintaképen, kicsinyben, vitte ki.

— *Thorwaldsen* egy új basreliefjét „a' Parcák“, befejezte, melly szépségre a' nagy mester' egyéb hasonnemű műveit felülhaladja. Jelennen 16 új mű van nála munkában.

FESTÉSZET. A' bécsi képírók közt jelennen *Ammerling* nyer legtöbb javalatot. Arczképei nem tartoznak azon mindennapi, haszonvételre sokszor igen jó, igen hasonló festegetések közé, millyeket mindenfelé csoportonként láthatunk. Ó lelket fest;

felfogásában 's nem technicájában van művészsége, 's a' technica nála eszköz, nem cél. Már is ösmeri a' közönség I. Ferencz' képét tőle metszésben; és most gr. Széchenyi Istvánét fogja ismerni, melly Carlsruhéban hagyta el az aczél-metsző kezét 's Bajza' Auroráját diszesíti 1835re.

— *Marko Károly*, nem csak születéssel de szívvel, lélekkel és nyelvvel is magyar hazafi társunk, ki leginkább mint tájfestő a' béesi műértőket csodálkozásra ragadta ecsete' tündér bájaival, jelennen Romában mulat, 's ott munkássága már is több évekre el van, nála tett rendelésekkel, foglalva.

— Mult eszt. óta Turin is, Sardinia' székes fővárosa, bir, a' mivel majd minden olasz város régtől fogva birt: egy nyilvános *képtárral*. Találtatott ugyan a' különféle kir. palotákban sok jó, sőt jeles, miket elébbi műszerető fejedelmek szereztek; de gyűjtés nem történt. Most a' Carignan - palota' gyűjteménye 's a' Mossi érseknek a' műacademiának hagyott képtára is ide járult; 's már most mind ama' képek, mind ez ajándék - gyűjtemény a' királyi lakpalotában, tizenhat teremben, felállítottak, 's mindenkinek nyilván állanak. Az egész két részre oszlik: t. i. a' királyi képtárra melly 12 termet tölt be, mellynek öte az olasz iskolát, hata a' belga, hollandi, német és franczia iskolát foglalja magában: 's majd minden első rangu művészektől mutatnak darabokat; végre egyben a' genfi Constantin' zománcz- és porcelánfestései láthatók, mellyek szintolly nagy becsű, mint ritka gyűjteményt képeznek. A' második osztály az academia' képeit (Mossicét) foglalja magában öt teremben; ezek között egy remek Rembrandt, több gyönyörű Carlo Dolce, Paolo Veronese, Salvator Rosa, Canalatti stb.

Magyarország, e' nagy birodalom, 's 12 milliónyi nép' hazája, egy művészi gyűjteményt sem bir, melly hazánkfiaiba műkedvelést lehelne, kezdő művészeknek példányokat mutatna, hasznos oktatásul! Vértő szívvel pillantunk a' maria-hülfi palota felé; 's nem lehet idegentől nem irigyelni, mit tömérdek áldozatokkal hazánkfia gyűjtött! Azok a' kincsek ott elvegyülnek a' sok között; nekünk mindenünk volnának! Vannak a' hazában is egyeseknél itt ott kisebb gyűjtemények; de szorosán elzárva köz hasznóvétel elől. — Prágában összehordták mit festési kincsekben birtak, azt a' Museum' tereibeiben, képtárrá egyesítve 's alakítva felállíták, 's megtartván minden külön darab' sajátságát, azt a' köznek, a' hazának — ha kölcsön is — szánák; 's Csehországnak így — van